

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
 CARL OTTO LENZ
 της 14ης Νοεμβρίου 1990 *

*Κύριε Πρόεδρε,
 Κύριοι δικαστές,*

A — Πραγματικά περιστατικά

1. Η παρούσα διαδικασία αποτελεί τη συνέχεια της υποθέσεως C-87/89. Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης εν προκειμένω ήταν μία από τις επιχειρήσεις που είχαν ασκήσει κατά της Επιτροπής την προσφυγή επί της οποίας αποφάνθηκε το Δικαστήριο με απόφαση της 17ης Μαΐου 1990¹.

2. Δεδομένης της υπάρξεως της αποφάσεως αυτής και της εκθέσεως για την επ' ακροατηρίου συζήτηση στην προκειμένη υπόθεση, δεν χρειάζεται να εξετάσω περαιτέρω τις λεπτομέρειες του νομικού πλαισίου. Το βασικό αντικείμενο της προκειμένης υποθέσεως είναι και πάλι οι συνέπειες που είχε επί της ενισχύσεως λόγω παραγωγής μεταποιημένων προϊόντων από ντομάτα ο κανονισμός ΕΟΚ 989/84, περί καθορισμού επιπέδου εγγυήσεως για ορισμένα μεταποιημένα προϊόντα με βάση τα οπωροκηπευτικά². Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού ορίζει ότι, σε περίπτωση υπερβάσεως του επιπέδου εγγυήσεως που καθορίζεται στο άρθρο 1 — δηλαδή ποσότητας 4 700 000 τόνων νωπών ντοματών — η ενίσχυση μειώνεται για την επόμενη περίοδο εμπορίας σε συνάρτηση με την υπέρβαση αυτή. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, προβλέπει ότι η υπέρβαση αυτή υπολογίζεται με βάση τον μέσο όρο των ποσοτήτων που παρήχθησαν κατά τη διάρκεια των τριών περιόδων που προηγούνται της περιόδου εμπορίας για την οποία πρέπει να καθοριστεί η ενίσχυση.

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

1 — Απόφαση της 17ης Μαΐου 1990, Sonito και λοιποί κατά Επιτροπής (C-87/89, Συλλογή 1990, σ. I-1981).

2 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984 (ΕΕ L 103, σ. 19).

3. Όπως είναι γνωστό, η Επιτροπή καθόρισε την ενίσχυση λόγω παραγωγής μεταποιημένων προϊόντων με βάση την ντομάτα για τις περιόδους εμπορίας 1984/1985 μέχρι 1987/1988³ λαμβάνοντας υπόψη τις υπερβάσεις, οι δε υπερβάσεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα, βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού 989/84, τη μείωση της ενισχύσεως για ορισμένα ή για όλα τα προϊόντα.

4. Στη διοικητική διαφορά που ανέκυψε στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου μια επιχείρηση μεταποίησης ντομάτας που εδρεύει στη Γαλλία, η Société industrielle de transformation de produits agricoles (SITPA, στο εξής: προσφεύγουσα), υποστήριξε ότι οι κανονισμοί με τους οποίους η Επιτροπή καθόρισε τις ενισχύσεις για τις ανωτέρω περιόδους εμπορίας ήταν ανίσχυροι. Για τον λόγο αυτό η προσφεύγουσα ζήτησε από το Office national interprofessionnel des fruits, des légumes et de l'horticulture (στο εξής: Oniflor) να της καταβάλει τη διαφορά μεταξύ της πλήρους ενισχύσεως που θα είχε καταβληθεί, αν δεν είχε υπάρξει μείωση, και της ενισχύσεως που της καταβλήθηκε πράγματι. Το Oniflor απέρριψε την αίτηση αυτή με το αιτιολογικό ότι δεν μπορεί να καταβάλει συμπληρωματικές ενισχύσεις πέραν των ποσών που καθορίζονται με τους κανονισμούς αυτούς.

5. Το Tribunal administratif της Dijon, ενώπιον του οποίου ασκήθηκε προσφυγή κατά της

3 — Για την περίοδο εμπορίας 1984/1985, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1925/84, της 5ης Ιουλίου 1984 (ΕΕ L 179, σ. 15).

— Για την περίοδο εμπορίας 1985/1986, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2222/85, της 31ης Ιουλίου 1985 (ΕΕ L 205, σ. 16).

— Για την περίοδο εμπορίας 1986/1987, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2077/86, της 30ης Ιουνίου 1986 (ΕΕ L 179, σ. 11).

— Για την περίοδο εμπορίας 1987/1988, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2160/87, της 22ας Ιουλίου 1987 (ΕΕ L 202, σ. 32).

απορριπτικής αυτής απόφασης, ζήτησε από το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, να εκδώσει προδικαστική απόφαση αφενός επί του

θέσπιση του μέτρου, επιπλέον δε δεν καθίσταται σαφές για ποιο λόγο προτιμήθηκε η μείωση του ονομαστικού ποσού της ενισχύσεως έναντι του περιορισμού της χορηγήσεως της για ορισμένη μόνο ποσότητα προϊόντων.

« κύρους των κανονισμών (ΕΟΚ) 989/84 του Συμβουλίου και (ΕΟΚ) 1925/84, 2222/85, 2077/86 και 2160/87 της Επιτροπής από την άποψη του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ και της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων της εν λόγω Συνθήκης και αφετέρου επί των συνεπειών που θα είχε ενδεχομένως το ανίσχυρο των ανωτέρω κανονισμών επί των χρηματικών υποχρεώσεων του Oniflhor ».

B — Η άποψή μου επί της υποθέσεως

Επί του πρώτου ερωτήματος (κύρος των προσβαλλόμενων κανονισμών)

I — Ο κανονισμός 989/84

1. Επί του ισχυρισμού περί ελλιπούς αιτιολογίας (άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ)

6. Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης αμφισβητεί το κύρος του κανονισμού 989/84, ισχυριζόμενη ότι η αιτιολογία του είναι ελλιπής. Κατά την προσφεύγουσα, στην κρίσιμη εν προκειμένω τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού⁴ δεν περιγράφονται τα « χαρακτηριστικά της αγοράς » επί των οποίων βασίστηκε το Συμβούλιο για τη

4 — Η αιτιολογική αυτή σκέψη έχει ως εξής: « (...) δεδομένων των χαρακτηριστικών της αγοράς των μεταποιημένων προϊόντων με βάση την ντομάτα αφενός και τις σταφίδες αφετέρου, η μείωση, κατά περίπτωση, της ενισχύσεως ή της ελαχίστης τιμής που πρέπει να καταβληθεί στον παραγωγό κατά τη διάρκεια της επόμενης περιόδου, σε συνάρτηση με την υπέρβαση του επιπέδου εγγυήσεως, είναι το καταλληλότερο μέτρο ».

7. α) Πριν εξετάσω την αιτίαση αυτή σε όλες τις λεπτομέρειές της, πρέπει να υπομνήσω με συντομία τις γενικές αρχές που έχει καθιερώσει το Δικαστήριο σε σχέση με την έκταση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως των κανονισμών. Κατά πάγια νομολογία⁵, η αιτιολογία που απαιτεί το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ πρέπει να είναι ανάλογη προς τη φύση της συγκεκριμένης νομικής πράξεως. Πρέπει δηλαδή να προκύπτει σαφώς η συλλογιστική⁶ της κοινοτικής αρχής κατά την έκδοση της προσβαλλόμενης νομικής πράξης, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους που οδήγησαν στη λήψη του συγκεκριμένου μέτρου και το Δικαστήριο να μπορεί να ασκεί τον έλεγχό του.

8. Η αρχή αυτή όμως διασαφηνίστηκε διτώς από το Δικαστήριο, ώστε να αποφευχθεί η επιβολή υπερβολικών υποχρεώσεων ως προς την αιτιολογία.

9. Πρώτον, δεν απαιτείται η αιτιολογία των κανονισμών να εξειδικεύει τα διάφορα, πολυάριθμα και πολύπλοκα ενίοτε, πραγματικά και νομικά στοιχεία, τα οποία αποτελούν το αντικείμενο των κανονισμών, εφόσον οι κανονισμοί αυτοί περιλαμβάνονται στο συστηματικό

5 — Απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 1986, Eridania και λοιποί κατά Cassa conguaglio zucchero και λοιπών, σκέψη 37 (250/84, Συλλογή 1986, σ. 117)· απόφαση της 7ης Ιουλίου 1988, Moxel κατά Bundesanstalt für landwirtschaftliche Marktordnung, σκέψη 23 (55/87, Συλλογή 1988, σ. 3845)· απόφαση της 8ης Ιουνίου 1989, AGPB κατά ONIC, σκέψη 34 (167/88, Συλλογή 1989, σ. 1653)· απόφαση της 14ης Μαρτίου 1990, Gestetner κατά Επιτροπής και Συμβουλίου, σκέψη 69 (C-156/87, Συλλογή 1990, σ. 1-781)· απόφαση της 2ας Μαΐου 1990, Scarpe κατά ONIC, σκέψη 27 (C-27/89, Συλλογή 1990, σ. 1-1701)· απόφαση της 11ης Ιουλίου 1990, Enital κατά Επιτροπής, σκέψη 35 (C-304/86 και C-185/87, Συλλογή 1990, σ. 1-2939).

6 — Σχετικά γίνεται λόγος είτε για « αιτιολογία » είτε για « πραγματικά και νομικά στοιχεία »: απόφαση της 7ης Ιουλίου 1981, Rewe κατά Hauptzollamt Kiel, σκέψη 25 (158/80, Συλλογή 1981, σ. 1805)· απόφαση της 26ης Μαρτίου 1987, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, σκέψη 5 (45/86, Συλλογή 1987, σ. 1493).

πλαίσιο του συνόλου του οποίου αποτελούν μέρος⁷. Δεύτερον, η αιτιολογία πρέπει να κρίνεται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της αλλά και βάσει των συμφραζομένων, καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα⁸.

10. β) Ενόψει των αρχών αυτών, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ορθώς θεωρούν ότι οι αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 989/84 πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ.

11. αα) Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται καταρχάς ότι η κατάσταση που ήθελε να αντιμετωπίσει το Συμβούλιο δεν περιγράφεται επαρκώς με την απλή αναφορά των « χαρακτηριστικών της αγοράς » (τρίτη αιτιολογική σκέψη).

12. Δεν μπορώ να συμφωνήσω με την άποψη αυτή. Η ανάλυση της έννοιας των χαρακτηριστικών της αγοράς απαντά στις νομικές πράξεις που περιέχουν το νόμιμο έρεισμα του κανονισμού 989/84, και συγκεκριμένα στον κανονισμό 516/77⁹ [άρθρο 3, παράγραφος 3¹⁰, τρίτη αιτιολογική σκέψη του τροποποιητικού κανονισμού (ΕΟΚ) 1152/78¹¹, με τον

οποίο προβλέφθηκε για πρώτη φορά η εξουσιοδότηση που περιέχεται σήμερα στο άρθρο 2, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 426/86¹²] και αργότερα τον κανονισμό 426/86 (άρθρο 2, παράγραφος 3, και πέμπτη αιτιολογική σκέψη). Στο προοίμιο του προσβαλλόμενου κανονισμού 989/84 γίνεται ρητή αναφορά στον τότε ισχύοντα κανονισμό 516/77, καθώς και στον κρίσιμο τροποποιητικό κανονισμό (ΕΟΚ) 988/84. Η αναφορά στον κανονισμό 516/77 επαναλαμβάνεται και στην πρώτη αιτιολογική σκέψη. Του συσχετισμού αυτού έχει επίγνωση και η ίδια η προσφεύγουσα, αφού στηρίζει τα επιχειρήματά της στις ανωτέρω εξουσιοδοτικές διατάξεις.

13. Στην τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1152/78 αναφέρεται ότι, « λόγω των σημαντικών διαθεσίμων ποσοτήτων των πρώτων υλών και της ελαστικότητας του δυναμικού μεταποιήσεως, η παροχή ενισχύσεως στην παραγωγή μεταποιημένων οπωροκηπευτικών κινδυνεύει να επιφέρει (...) σημαντική επέκταση της παραγωγής αυτής », από την οποία θα ήταν δυνατό να προκύψουν « δυσχέρειες ως προς τη διάθεση των μεταποιημένων προϊόντων ». Η εξουσιοδότηση προς ενέργεια δίδεται συνελπώς, όπως αναφέρεται στο κείμενο του κανονισμού σε όλες τις γλώσσες, για τον λόγο ότι « το δυναμικό της κοινοτικής παραγωγής ενός προϊόντος (...) κινδυνεύει να προκαλέσει σημαντική διαταραχή της ισορροπίας μεταξύ της παραγωγής και των δυνατοτήτων διαθέσεως ».

14. Εφόσον λοιπόν ο σκοπός και το πνεύμα της ρυθμίσεως συνίστανται στην αντιμετώπιση του κινδύνου διαταράξεων στον συγκεκριμένο τομέα, από το γεγονός ότι στην τρίτη αιτιολογική σκέψη αναφέρονται τα χαρακτηριστικά της αγοράς, σε συνδυασμό με τις διατάξεις και τις αιτιολογικές σκέψεις που αφορούν το νόμιμο έρεισμα του προσβαλλόμενου κανονισμού, προκύπτει, τουλάχιστον κατά « το

7 — Απόφαση στην υπόθεση 250/84, όπ.π., σκέψη 38· απόφαση στην υπόθεση 55/87, όπ.π., σκέψη 23· απόφαση στην υπόθεση 167/88, όπ.π., σκέψη 34· απόφαση στην υπόθεση 27/89, όπ.π., σκέψη 27.

8 — Απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1978, An Bord Baine Coöperatieve κατά Υπουργού Γεωργίας, σκέψεις 36 και 37 (92/77, Slg. 1978, σ. 497)· απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 1978, Koninklijke Scholten-Honig και λοιποί κατά Hoofdsproduktschap voor Akkerbouwprodukten, σκέψη 19 (125/77, Slg. 1978, σ. 1991)· ίδια είναι και η νομολογία σε σχέση με τις αποφάσεις των κοινοτικών οργάνων: απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 1984, Interfacultair Instituut Electronenmicroscopie der Rijksuniversiteit Groningen κατά Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen Groningen, σκέψη 38 (185/83, Συλλογή 1984, σ. 3623)· απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1990, Δήμος Άμστερνταμ κατά Επιτροπής, σκέψη 27 (C-213/87, Συλλογή 1990, σ. I-221)· απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1990, Delacre και λοιποί κατά Επιτροπής, σκέψη 16 (C-350/88, Συλλογή 1990, σ. I-395).

9 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 14ης Μαρτίου 1977, περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα των μεταποιημένων οπωροκηπευτικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/017, σ. 226).

10 — Όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 988/84 (ΕΕ L 103, σ. 11).

11 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/021, σ. 94.

12 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 24ης Φεβρουαρίου 1986, για την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των μεταποιημένων οπωροκηπευτικών (ΕΕ L 49, σ. 1).

ουσιώδες»¹³ μέρος της, η άποψη που είχε το Συμβούλιο για την κατάσταση που ήθελε να αντιμετωπίσει. Δηλαδή εκτίθενται με επαρκή σαφήνεια τόσο ο *κίνδυνος* — έλλειψη ισορροπίας μεταξύ παραγωγής και δυνατοτήτων διαθέσεως — όσο και τα *αίτια* — σημαντικές διαθέσιμες ποσότητες πρώτων υλών και ελαστικότητας του δυναμικού παραγωγής.

15. Κατά τα λοιπά, όσον αφορά το γεγονός ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως εξυπηρετεί κυρίως την ενημέρωση των επιχειρηματιών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι μεταποιητές ντομάτας γνώριζαν λεπτομερώς την εξέλιξη της καταστάσεως στην αγορά, κατά της οποίας ήθελε να αντιδράσει το Συμβούλιο, αφού και οι ίδιοι αντιμετώπιζαν άμεσα τις μεταπτώσεις της αγοράς.

16. Οι αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 989/84 καθιστούν επίσης δυνατό τον έλεγχο από το Δικαστήριο. Από το σύνολο των προεκτεθεισών αιτιολογικών σκέψεων και των παρατεθέντων στοιχείων περί του νομίμου ερείσματος προκύπτει τόσο σαφώς η κατάσταση της αγοράς, την οποία το Συμβούλιο θεώρησε ως μη ικανοποιητική, ώστε το Δικαστήριο είναι σε θέση να διαπιστώσει, εφόσον του ζητηθεί, αν για παράδειγμα οι σκοποί της παρεμβάσεως ή τα χρησιμοποιηθέντα προς τούτο μέσα αντιβαίνουν προς τις αρχές της κοινής γεωργικής πολιτικής και αν τα μέσα αυτά είναι προφανώς ακατάλληλα ή δυσανάλογα.

17. ββ) Η προσφεύγουσα, πέραν του ότι βάλλει — κακώς, όπως προκύπτει από τα ανωτέρω — κατά του σημείου αυτού της αιτιολογίας, ισχυρίζεται επιπλέον ότι το Συμβούλιο δεν διευκρίνισε επαρκώς για ποιο λόγο αποφάσισε τη μείωση του ονομαστικού ποσού της ενισχύσεως και όχι τον περιορισμό της χορηγήσεώς της σε ένα μόνο μέρος της παραγωγής (ένα σύστημα ποσοτώσεως). Κατά την προσφεύγουσα, το μόνο στοιχείο που διαθέτει από

την άποψη αυτή όποιος θελήσει να εφαρμόσει τον κανονισμό είναι τα « χαρακτηριστικά της αγοράς », μολονότι το άρθρο 2, παράγραφος 3, του κανονισμού 426/86 προβλέπει ως κύριο μέτρο τον περιορισμό της χορηγήσεως της ενισχύσεως σε ορισμένο μόνο μέρος της παραγωγής, ο δε περιορισμός αυτός αναφέρεται μάλιστα στην πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αυτού ως το μόνο μέτρο.

18. Ούτε όμως τα επιχειρήματα αυτά μου φαίνονται πειστικά, αφού το σκεπτικό του νομοθέτη μπορούσε να συναχθεί από την όλη εν γένει ρύθμιση, ιδίως δε από τη φύση του μέτρου και την προϊστορία του.

19. Όσον αφορά το πρώτο από τα ανωτέρω δύο σημεία, η Επιτροπή και το Συμβούλιο τονίζουν ορθώς ότι η καθιέρωση ενός επιπέδου εγγυήσεως και η μείωση του ονομαστικού ποσού της ενισχύσεως κατά τη μέθοδο που επελέγη εν προκειμένω είναι προφανώς λιγότερο επαχθής για τον μέσο παραγωγό απ' ό,τι μια ρύθμιση ποσοτώσεως που θα αφορούσε την ίδια ποσότητα. Εφόσον δηλαδή η υπέρβαση του επιπέδου εγγυήσεως υπολογίζεται βάσει του μέσου όρου παραγωγής των τριών περιόδων εμπορίας που προηγούνται αμέσως της κρίσιμης περιόδου (άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 989/84), τα δυσμενή αποτελέσματα της υπερβάσεως επέρχονται για τους μεταποιητές βαθμιαία και με κάποια καθυστέρηση, οπότε οι μεταποιητές μπορούν να προσαρμοστούν βαθμιαία στη νέα κατάσταση. Τα αποτελέσματα του περιορισμού της ενισχύσεως βάσει των ίδιων ποσοτήτων που ίσχυαν για το επίπεδο εγγυήσεως και από το ίδιο χρονικό σημείο θα ήταν περισσότερο απότομα και αιφνίδια και ο περιορισμός θα αποδεικνυόταν πολύ επαχθέστερο μέτρο για τους περισσότερους παραγωγούς. Η ρύθμιση αυτή θεσπίστηκε αργότερα, και συγκεκριμένα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1320/85¹⁴, ο οποίος άλλωστε αποτελεί, σύμ-

13 — Πρβλ. την απόφαση στην υπόθεση 250/84, όπ.π., σκέψη 38.

14 — ΕΕ L 137, σ. 41.

φωνα με την τρίτη αιτιολογική του σκέψη, νόμιμο έρεισμα για « πιο περιοριστικά μέτρα ».

20. Το ανωτέρω στοιχείο αποδεικνύει ταυτόχρονα ότι είναι εσφαλμένη η άποψη της προσφεύγουσας ότι το κείμενο του κανονισμού 426/86 απαιτούσε ειδική αιτιολογία. Το γεγονός ότι το άρθρο 2, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού¹⁵ αναφέρει ένα ιδιαίτερα ριζικό μέτρο ως παράδειγμα μέτρου που θα μπορούσε να ληφθεί, ενώ παράλληλα το μόνο χαρακτηριστικό των μέτρων που θα μπορούσαν να ληφθούν είναι ότι πρέπει να είναι τα « κατάλληλα », καθιστά σαφές το εύρος της διακριτικής ευχέρειας. Συνεπώς, από το γεγονός ότι αναφέρεται συγκεκριμένα το παράδειγμα αυτό δεν επιτρέπεται να συναχθεί το συμπέρασμα ότι απαιτείται ειδική αιτιολογία όλων των άλλων μέτρων, και μάλιστα όσων επιβαρύνουν λιγότερο τον μέσο παραγωγό. Τέλος, δεν δικαιολογείται κανένα άλλο συμπέρασμα, καθόσον οι αιτιολογικές σκέψεις των κανονισμών 426/86 και 1152/78 αναφέρουν αποκλειστικά και μόνο τον περιορισμό της ενισχύσεως σε ορισμένο μέρος της παραγωγής. Εφόσον δεν υπάρχουν άλλα στοιχεία, πρέπει να θεωρηθεί ότι η ίδια αντίληψη διαπνέει στο σημείο αυτό και τα δύο κείμενα (τη διάταξη του κανονισμού και το προοίμιο). Εφόσον ο περιορισμός της χορηγήσεως της ενισχύσεως σε ορισμένη ποσότητα αποτελεί προφανώς ένα ιδιαίτερα ριζικό μέτρο, νομίζω ότι ο νομοθέτης μπορούσε να αφήσει αμετάβλητο το κείμενο της σχετικής αιτιολογικής σκέψεως, όταν προέβλεψε, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 988/84¹⁶, τη δυνατότητα θεσπίσεως και άλλων « κατάλληλων » μέτρων.

21. Η προσφεύγουσα θεωρεί πάντως — όπως άλλωστε εξήγησε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση — ότι οι μεταποιητές αντικειμενικά μπορούσαν και όφειλαν να αναμένουν, μέχρι την έκδοση του επίμαχου εν προκειμένω κανονισμού 989/84, ότι το μόνο μέτρο που θα λάμβανε το Συμβούλιο κατά της υπερπαραγωγής θα ήταν ο περιορισμός της χορηγήσεως της ενισχύσεως σε ορισμένες ποσότητες. Για τον λόγο αυτό το Συμβούλιο έπρεπε να παραθέσει ειδική αιτιολογία για την απόφαση που έλαβε με τον κανονισμό αυτό να θεσπίσει άλλο μέτρο. Η άποψη αυτή στηρίζεται κυρίως στο γεγονός ότι η προαναφερθείσα διεύρυνση του νομίμου ερείσματος, ώστε να περιληφθούν και άλλα είδη μέτρων, φέρει την ίδια ημερομηνία όπως και ο κανονισμός 989/84.

22. Δεν μπορώ να συμφωνήσω με την άποψη αυτή. Πρώτον, θεωρώ ότι ακόμη και υπό τις περιστάσεις αυτές αρκεί το ότι ο νομοθέτης αφήνει — όπως εν προκειμένω — τη φύση του μέτρου να μιλήσει από μόνη της. Δεύτερον, θεωρώ ότι, ήδη κατά την έκδοση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1206/82¹⁷, ήταν σαφές ότι το Συμβούλιο δεν θα επέβαλλε κατ' ανάγκη ποσοστάσεις, εφόσον έκρινε απαραίτητη τη λήψη μέτρων. Με τον ανωτέρω κανονισμό καθιερώθηκε από την 1η Ιουλίου 1982, σε σχέση με τον τοματοπολτό και τις αποφλοιωμένες ντομάτες, ένα επίπεδο εγγυήσεως για κάθε περίοδο εμπορίας, αντίστοιχο του οποίου είναι το προβλεπόμενο στον κανονισμό 989/84 (άρθρο 1, παράγραφος 1). Σε περίπτωση υπερβάσεως του επιπέδου αυτού, το Συμβούλιο θα λάμβανε, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, τα « κατάλληλα μέτρα ». Για την ενδεχόμενη επιβολή ποσοστάσεων δεν γίνεται κανείς λόγος. Προς την ίδια κατεύθυνση κινούνται και οι αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού αυτού, στις οποίες αναφέρονται καταρχάς τα εξής:

15 — Όπως και το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού 516/77, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 988/84.

16 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 516/77 περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των μεταποιημένων προϊόντων με βάση τα οπωροκηπευτικά και του κανονισμού (ΕΟΚ) 950/68 περί του κοινού δασμολογίου (ΕΕ L 103, σ. 11).

17 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 18ης Μαΐου 1982, περί καθορισμού επιπέδου εγγυήσεως για τους τοματοπολτούς και τις ολόκληρες αποφλοιωμένες ντομάτες (ΕΕ L 140, σ. 50).

« (...) το άρθρο 3α του κανονισμού (ΕΟΚ) 516/77 θέσπισε καθεστώς ενισχύσεως στην παραγωγή για ορισμένα μεταποιημένα προϊόντα με βάση τη ολωροκηλευτικά. Στην περίπτωση που προκύπτει η κατάσταση η οποία προβλέπεται στην παράγραφο 5 του εν λόγω άρθρου, είναι δυνατό να περιοριστεί η χορήγηση ενισχύσεως στην παραγωγή σε μία καθορισμένη ποσότητα (...)».

23. Η επόμενη όμως παράγραφος, στην οποία αναφέρεται ο ειδικός λόγος για την έκδοση του κανονισμού, αποφεύγει να συγκεκριμενοποιήσει το είδος των μέτρων, το οποίο εφαρμόζεται στην κρίση του Συμβουλίου:

« (...) υπάρχει κίνδυνος να προκύψει η κατάσταση αυτή για τους τοματοπολιούς και τις αποφλοιωμένες ντομάτες: (...) πρέπει στο στάδιο αυτό να καθοριστεί ένα επίπεδο εγγυήσεως για τα προϊόντα αυτά: (...) για τις περιπτώσεις υπερβάσεως του επιπέδου αυτού, είναι σκόπιμο να προβλέπεται η δυνατότητα λήψεως *καταλλήλων* μέτρων »¹⁸.

24. Στο σημείο αυτό αναφαινόταν κατά τη γνώμη μου η δυνατότητα λήψεως άλλων — ηπιότερων ενδεχομένως — μέτρων, έστω και αν το νόμιμο έρεισμα των μέτρων αυτών δημιουργήθηκε αργότερα.

25. Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι τα κίνητρα του νομοθέτη συνάγονταν από την όλη οικονομία της ρυθμίσεως — τη φύση της και την προϊστορία της — τόσο σαφώς ώστε εξασφαλιζόνταν τόσο η κατάλληλη ενημέρωση των ενδιαφερομένων όσο και ο δικαστικός έλεγχος.

26. Η εκτίμηση του Συμβουλίου, η οποία προκύπτει από τα ανωτέρω στοιχεία, σημαίνει ταυτόχρονα ότι η υπερπαραγωγή δεν είχε προσλάβει ακόμη, κατά την άποψή του, τις

διαστάσεις εκείνες που θα επέβαλλαν την εξέταση του ενδεχομένου της επιβολής συστήματος ποσοτώσεων, με το οποίο μάλιστα θα έπρεπε να προστατευθούν οι μεταποιητές που δεν είχαν συμβάλει καθόλου ή είχαν συμβάλει ελάχιστα στην αύξηση αυτή. Το αν η εκτίμηση αυτή είναι ορθή δεν εμπίπτει στο ζήτημα της (τυπικής) υποχρεώσεως αιτιολογήσεως, αλλά της ουσιαστικής νομιμότητας του προσβαλλόμενου κανονισμού.

27. Για όλους τους ανωτέρω λόγους πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση περί ελλιπούς αιτιολογίας.

2. Επί του ισχυρισμού ότι ο κανονισμός 989/84 αντιβαίνει προς την απαγόρευση των διακρίσεων

28. Όσον αφορά τη νομιμότητα του κανονισμού 989/84 από την άποψη της απαγορεύσεως των διακρίσεων (άρθρο 40, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ), δεν είναι απολύτως σαφές αν, πέραν των συγκεκριμένων κανονισμών για τις περιόδους εμπορίας 1984/1985 μέχρι 1987/1988, πρέπει να εξεταστεί και ο κανονισμός αυτός σε σχέση με την ανωτέρω απαγόρευση. Η προσφεύγουσα βέβαια δεν ισχυρίστηκε κατά την κύρια δίκη ότι συντρέχει παράβαση και στο σημείο αυτό. Εντούτοις, στη Διάταξη περί παραπομπής δεν αναφέρονται χωριστά οι αιτιάσεις για κάθε προσβαλλόμενο κανονισμό. Επιπλέον, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε, με τις παρατηρήσεις που κατέθεσε αφενός στις 23 Απριλίου 1990 και ανέπτυξε αφετέρου κατά την προφορική διαδικασία, ότι ο εν λόγω κανονισμός δεν συμβιβάζεται με το άρθρο 40, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο. Για τον λόγο αυτό θα ήθελα να εξετάσω και αυτό το σημείο.

29. Όπως είναι γνωστό, η απαγόρευση των διακρίσεων που καθιερώνεται με την εν λόγω διάταξη αποτελεί απλώς την ειδική έκφραση της γενικής αρχής περί ισότητας, σύμφωνα με την οποία δεν επιτρέπεται η διαφορετική αντι-

18 — Η υπογράμμιση δική μου.

μετώπιση παρεμφερών καταστάσεων, εκτός αν η διαφοροποίηση δικαιολογείται αντικειμενικά¹⁹. Βάσει της ίδιας αυτής αρχής απαγορεύεται να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο καταστάσεις που διαφέρουν σημαντικά²⁰.

30. Όπως ορθώς παρατηρεί το Συμβούλιο, το κύρος του κανονισμού 989/84 δεν μπορεί να αμφισβητηθεί τουλάχιστον όσον αφορά το πρώτο σκέλος της απαγορεύσεως των διακρίσεων — κατά το οποίο η αντιμετώπιση των ιδίων πραγματικών καταστάσεων πρέπει να είναι η ίδια. Η αμφισβήτηση του κύρους του κανονισμού αυτού θα προϋπέθετε, από την άποψη αυτή, ότι ο κανονισμός κάνει διάκριση μεταξύ των μεταποιητών, πράγμα όμως που ακριβώς δεν συμβαίνει.

31. Η προσφεύγουσα όμως υποστηρίζει ότι ο κανονισμός είναι ασυμβίβαστος με το άρθρο 40, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, επειδή πλήττει τους επιχειρηματίες ανεξάρτητα από την ευθύνη που έχουν πράγματι για την πλεονασματική παραγωγή. Ο ισχυρισμός αυτός ισοδυναμεί με την αιτίαση ότι ανόμιμες καταστάσεις αντιμετωπίζονται το ίδιο, έστω και αν αυτό δεν προβλέπεται ρητά από τον κανονισμό, αλλά συμβαίνει μόνο στην πράξη. Ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να απορριφθεί άνευ ετέρου.

32. Επομένως, το κρίσιμο ζήτημα είναι αν η ίδια αντιμετώπιση *δικαιολογείται* παρά τις διαφορές των καταστάσεων. Αν είναι δικαιολογημένη, τότε η μη διαφοροποίηση *δεν είναι αυθαίρετη* και δεν αντιβαίνει συνεπώς ούτε

προς την απαγόρευση των διακρίσεων²¹. Ένας δικαιολογητικός λόγος που θα μπορούσε να αποκλείσει το ενδεχόμενο να συντρέχει αυθαιρεσία μπορεί να συναχθεί από τους γενικούς σκοπούς της κοινής γεωργικής πολιτικής²². Δεδομένου ότι ο κοινοτικός νομοθέτης διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια για την επίτευξη των σκοπών αυτών²³, συντρέχει αυθαιρεσία μόνο όταν δεν φαίνεται να υπάρχει κανείς σαφής αντικειμενικός λόγος για την επιλεγείσα λύση.

33. Ενόψει των αρχών αυτών είναι σαφές ότι ο κανονισμός δεν αντιβαίνει προς την απαγόρευση των διακρίσεων. Όπως διασαφηνίστηκε ήδη, σκοπός του μέτρου ήταν να ασκηθεί, σε αρχικό κατά το δυνατόν στάδιο, ελαφρά πίεση επί των ποσοτήτων προς μεταποίηση, με σκοπό να εξαλειφθεί και να προληφθεί για το μέλλον η διατάραξη της ισορροπίας στην αγορά των μεταποιημένων προϊόντων από ντομάτα. Η πρόωξη αυτή και ήπια παρέμβαση αποβλέπει αφενός — σε λιγότερο έστω βαθμό από ό,τι ένα σύστημα ποσοτώσεων — στη (μακροπρόθεσμη) σταθεροποίηση των αγορών (άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της Συνθήκης ΕΟΚ), εξυπηρετεί δε, περισσότερο από ό,τι οποιοδήποτε αυστηρότερο μέτρο, τον σκοπό της εξασφάλισης ενός δίκαιου βιοτικού επιπέδου στον γεωργικό πληθυσμό (άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχείο β, της Συνθήκης ΕΟΚ). Επιπλέον, ανταποκρίνεται στο πνεύμα του άρθρου 39, παράγραφος 2, στοιχείο β, της Συνθήκης ΕΟΚ, κατά το οποίο οι κατάλληλες προσαρμογές πρέπει να επέρχονται βαθμιαία.

19 — Κυρίως: απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 1977, Ruckdeschel κατά Hauptzollamt Hamburg-St. Annen, σκέψη 15 (117/76 και 16/77, Slg. 1977, σ. 1753): η νομολογία αυτή επιβεβαιώθηκε τελευταία με την απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1990, Wuidart και λοιποί κατά Laiterie coopérative européenne, société coopérative, και λοιπών, σκέψη 13 (C-267/88 έως 285/88, Συλλογή 1990, σ. I-435).

20 — Απόφαση της 17ης Ιουλίου 1963, Ιταλία κατά Επιτροπής (13/63, Slg. 1963, σ. 357, συγκεκριμένα σ. 384): απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1983, Wagner κατά Bundesanstalt für landwirtschaftliche Marktordnung (8/82, Συλλογή 1983, σ. 371): απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1984, Sermidé κατά Cassa Conguaglio Zucchero, σκέψη 28 (106/83, Συλλογή 1984, σ. 4209).

21 — Απόφαση της 13ης Ιουνίου 1978, Denkavit κατά Finanzamt Warendorf, σκέψη 15, προς το τέλος (139/77, Slg. 1978, σ. 1317): απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 1982, Kind κατά ΕΟΚ, σκέψεις 22 και 24 (106/81, Συλλογή 1982, σ. 2885).

22 — Πρβλ. την απόφαση Kind, ό.π. (προηγούμενη υποσημείωση), καθώς και την απόφαση της 13ης Ιουνίου 1972, Cagnagnie d'approvisionnement, de transport et de crédit και λοιποί κατά Επιτροπής, σκέψη 42 (9/71 και 11/71, Slg. 1972, σ. 391).

23 — Απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1979, Stölting κατά Hauptzollamt Hamburg-Jonas, σκέψη 7 (138/78, Slg. 1979, σ. 713): απόφαση της 9ης Ιουλίου 1985, Bozzetti κατά Invernizzi και Υπουργού Θησαυροφυλακίου, σκέψη 11 (179/84, Συλλογή 1985, σ. 2301): απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1990 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-267/88 έως C-285/88, ό.π., σκέψη 14.

34. Το γεγονός επομένως ότι ο συντάκτης του κανονισμού έλαβε υπόψη, κατόπιν της αναγκαίας σταθμίσεως²⁴, ορισμένους σκοπούς της γεωργικής πολιτικής περισσότερο από ό,τι ίσως θα ήταν δυνατό, αν είχε λάβει άλλο μέτρο, και ότι σκοπός της προσπάθειάς του ήταν η σχετικά έγκαιρη²⁵ αντιμετώπιση μιας επικίνδυνης εξελίξεως δεν σημαίνει ότι μπορεί να θεωρηθεί αυθαίρετη η λύση την οποία επέλεξε και στην οποία αρχικά όλοι οι παραγωγοί της Κοινότητας μετέχουν ισομερώς και αλληλεγγύως.

35. Τελείως βέβαια διαφορετικό είναι το ζήτημα αν το Συμβούλιο, κατά την επιλογή των συγκεκριμένων μέσων, εκτίμησε ορθά την οικονομική κατάσταση. Ο κοινοτικός νομοθέτης έχει και στην περίπτωση αυτή ευρεία διακριτική ευχέρεια. Κατά τον έλεγχο της νομιμότητας της ασκήσεως της διακριτικής αυτής ευχέρειας το Δικαστήριο οφείλει να περιοριστεί στην εξέταση του αν κατά τη θέσπιση του συγκεκριμένου μέτρου εμφίλοχώρησε προφανής πλάνη περί την εκτίμηση²⁶. Αυτό συμβαίνει κυρίως όταν ο κοινοτικός νομοθέτης πρέπει, πριν από τη θέσπιση μιας ρυθμίσεως, να εκτιμήσει τις μελλοντικές συνέπειές της, οι οποίες όμως δεν μπορούν να προβλεφθούν επακριβώς²⁷.

36. Εν προκειμένω θεωρώ ότι δεν συντρέχει κανένα τέτοιο προφανές σφάλμα εκτιμήσεως.

24 — Πρβλ. π.χ. την απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 1984, *Bivillac* κατά ΕΟΚ, σκέψη 16 (59/83, Συλλογή 1984, σ. 4057).

25 — Δηλαδή σε ένα χρονικό σημείο στο οποίο δεν είχε μεγάλη σημασία το στοιχείο της διαφορετικής ευθύνης για το πλεόνασμα της παραγωγής.

26 — Απόφαση της 8ης Ιουνίου 1989, *AGPB* κατά *ONIC*, σκέψη 29 (167/88, Συλλογή 1989, σ. 1653), και παραπομπή στην απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 1979, *Racke* κατά *Hauptzollamt Mainz*, σκέψη 5 (98/78, *Slg.* 1979, σ. 69).

27 — Πρβλ. την απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1990, *Wuidart* και λοιποί κατά *Laiterie coopérative eupenoise, société coopérative* και λοιπών, σκέψη 14 (C-267/88 έως C-285/88, Συλλογή 1990, σ. 1-435).

37. Είναι αλήθεια ότι η παραγωγή των επίμαχων εν προκειμένω προϊόντων μεταποίησησεως αυξήθηκε και πάλι σημαντικά κατά την περίοδο εμπορίας 1984/1985, την πρώτη περίοδο δηλαδή κατά την οποία ίσχυσε ο κανονισμός 989/84, της 31ης Μαρτίου 1984. Οι παραγωγοί προσπάθησαν να διατηρήσουν και να αυξήσουν το μερίδιό τους από την ενίσχυση αυξάνοντας την παραγωγή τους. Το κύρος όμως του μέτρου δεν μπορεί για τον λόγο αυτό να αμφισβητηθεί από την άποψη της προφανούς πλάνης περί την εκτίμηση παρά μόνο υπό δύο προϋποθέσεις.

38. Πρώτον, πρέπει να είναι αποδεδειγμένο ότι το Συμβούλιο, αν είχε προβλέψει με βεβαιότητα την εξέλιξη αυτή, θα έπρεπε να καθιερώσει (ενδεχομένως από τότε ήδη) ένα σύστημα ατομικών ποσοτώσεων, προκειμένου να αποφευχθούν οι διακρίσεις μεταξύ των μεταποιητών. Το ερώτημα όμως αυτό είναι ιδιαίτερα δύσκολο και νομίζω ότι απάντηση μπορεί να δοθεί μόνο εφόσον είναι γνωστές οι συνέπειες της παραγωγής της περιόδου 1984/1985 για κάθε μεταποιητή. Οι συνέπειες δε αυτές μπορούν να διαπιστωθούν μόνο κατόπιν μιας εκτεταμένης συγκρίσεως των αριθμητικών στοιχείων, πράγμα για το οποίο δεν έχουμε πού να στηριχθούμε. Γενικότερα πάντως, η συρρίκνωση αυτή της διακριτικής ευχέρειας δεν επιτρέπεται παρά μόνο υπό τελείως εξαιρετικές περιστάσεις.

39. Δεν χρειάζεται όμως να εξετάσω περαιτέρω το σημείο αυτό, καθώς η αμφισβήτηση του κύρους του κανονισμού προϋποθέτει, δεύτερον, ότι το Συμβούλιο έπρεπε να αναμένει ότι δεν θα μπορούσε προφανώς, παρά το μέτρο που έλαβε, να εμποδίσει τη μετέπειτα εξέλιξη. Δεν νομίζω ότι η διαπίστωση αυτή είναι εν προκειμένω δικαιολογημένη. Είναι βέβαιο ότι η υπέρβαση του επιπέδου εγγυήσεως έχει μεσοπρόθεσμα αρνητικές συνέπειες για τους μεταποιητές. Τις αρνητικές αυτές συνέπειες απέφυγαν οι μεταποιητές αυξάνοντας συνεχώς

την παραγωγή κατά τη διάρκεια ενός περιορισμένου μόνο χρονικού διαστήματος, αφού η αύξηση αυτή θα οδηγούσε σε περαιτέρω μειώσεις. Για κάθε μεταποιητή συνεπώς υπήρχαν αφενός τα βραχυπρόθεσμα πλεονεκτήματα μιας υπερπαραγωγής και αφετέρου τα μεσοπρόθεσμα μειονεκτήματα, τα οποία μπορούσαν, μεταξύ άλλων, να επηρεάσουν αρνητικά την αρμονική ανάπτυξη της επιχειρήσεώς του.

40. Εξάλλου, όπως αναφέρθηκε ήδη, το Συμβούλιο δεν εξάντλησε, με τη λήψη του μέτρου αυτού, όλα τα περιθώρια της διακριτικής του ευχέρειας. Κατά συνέπεια, οι μεταποιητές έπρεπε να αναμένουν ότι σε περίπτωση σημαντικής υπερβάσεως του επιπέδου εγγυήσεως το Συμβούλιο θα λάμβανε δραστηκότερα μέτρα, όπως και συνέβη στη συνέχεια.

41. Το Δικαστήριο πρέπει να αντισταθεί στον πειρασμό να κρίνει βάσει μεταγενέστερων στοιχείων τα μέτρα που έλαβε το Συμβούλιο χωρίς να έχει γνώση των στοιχείων αυτών. Με άλλα λόγια, το Δικαστήριο πρέπει να αποφύγει να κρίνει το μέτρο που θεσπίστηκε το 1984 από την οπτική γωνία του έτους 1990 αντί του έτους 1984.

42. Βάσει των ανωτέρω νομίζω ότι δεν δικαιολογείται να γίνει δεκτό ότι το Συμβούλιο ενήργησε κατά προφανή πλάνη περί την εκτίμηση.

43. Κατά συνέπεια και για τους ανωτέρω εκτεθέντες λόγους, πρέπει να απορριφθεί ο ισχυρισμός ότι ο κανονισμός 989/84 αντιβαίνει προς την απαγόρευση των διακρίσεων.

44. Δεδομένου επομένως ότι καμία από τις αιτιάσεις που προβάλλονται σε σχέση με το κύρος του κανονισμού αυτού δεν μπορεί να γίνει δεκτή, πρέπει να δοθεί και η ανάλογη απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα.

II — *Οι κανονισμοί με τους οποίους καθορίστηκε το ύψος των ενισχύσεων για τις περιόδους εμπορίας 1984/1985 μέχρι 1987/1988*

1. Επί του ισχυρισμού περί ελλιπούς αιτιολογίας

45. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει την άποψη ότι η αιτιολογία των εν λόγω κανονισμών της Επιτροπής δεν πληροί από πολλές απόψεις τις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ. Επειδή η αιτίαση αυτή αφορά εν μέρει και τους τέσσερις κανονισμούς, εν μέρει δε ορισμένους από αυτούς, νομίζω ότι είναι σκόπιμο να εξεταστούν χωριστά τα διάφορα στοιχεία της.

46. α) Η αιτίαση που προβάλλεται και ως προς τους τέσσερις κανονισμούς είναι ότι στις αιτιολογικές τους σκέψεις δεν αναφέρεται το ύψος της υπερβάσεως του επιπέδου εγγυήσεως και ο συγκεκριμένος τρόπος υπολογισμού της ενισχύσεως.

47. Θα ήθελα να αρχίσω με το τελευταίο σημείο, το οποίο είναι και γενικότερο.

48. Οι επίμαχοι εν προκειμένω κανονισμοί χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι το περιεχόμενό τους συνίσταται, σε τελευταία ανάλυση, σε ένα σύνολο αριθμητικών στοιχείων και ενδείξεων, οι οποίες είναι αναγκαίες για τη χρησιμοποίηση των πρώτων στην προς ρύθμιση πραγματική κατάσταση. Αντίθετα από ό,τι φαίνεται να πιστεύει η προσφεύγουσα, στις περιπτώσεις αυτές δεν είναι ανάγκη να εξηγείται στις αιτιολογικές σκέψεις πώς συνήχθησαν τα συγκεκριμένα αριθμητικά στοιχεία. Όπως ανέφερα ήδη σχετικά με τον κανονισμό 989/84, τα « ενίοτε πολυάριθμα και περίπλοκα πραγματικά και νομικά στοιχεία » ενός κανονισμού δεν χρειάζεται, κατά πάγια νομολογία²⁸, να εξειδικεύονται, εφόσον κινούνται

28 — Βλ. υποσημείωση 7.

εντός του πλαισίου της γενικότερης ρύθμισης στην οποία ανήκουν.

49. Ο περιορισμός αυτός δικαιολογείται ιδιαίτερα στη συγκεκριμένη περίπτωση. Αν επιβαλλόταν η υποχρέωση λεπτομερούς αναφοράς όλων των υπολογισμών προς εξήγηση των αποτελεσμάτων, αυτό θα υπερέβαινε συχνά, ανάλογα με την έκταση της ρυθμίσεως της οποίας θα απαιτούνταν η διασαφήνιση, τις πραγματικές δυνατότητες που έχει ο συντάκτης του κανονισμού ως προς τη δημοσίευσή του. Το Δικαστήριο όμως έχει επανειλημμένα κρίνει (σε σχέση με τις αποφάσεις των κοινοτικών οργάνων) ότι οι προϋποθέσεις αιτιολογήσεως πρέπει να είναι ανάλογες προς τις πραγματικές δυνατότητες που υπάρχουν από άποψη τεχνική και από άποψη προθεσμιών²⁹. Επιπλέον, αυτό θα αποτελούσε πηγή πολυάριθμων λαθών στην αιτιολογία, πράγμα που σε τελευταία ανάλυση δεν εξυπηρετεί ούτε όσους εφαρμόζουν το δίκαιο ούτε τον προσήκοντα δικαστικό έλεγχο.

50. Ειρήσθω εν παρόδω ότι η Επιτροπή έχει αντισταθμίσει, εν μέρει έστω, αφού δεν υπάρχουν δεσμευτικές νομικές διατάξεις, την έλλειψη στοιχείων στον προκειμένο τομέα, καθώςον έχει προβλέψει τη σύσταση μιας συμβουλευτικής επιτροπής για τα ναυά και μεταποιημένα οπωροκηπευτικά³⁰, στην οποία μετέχουν, μεταξύ άλλων, και εκπρόσωποι της βιομηχανίας μεταποίησης.

51. Στην προκειμένη διαφορά η Επιτροπή ανέφερε, στη δεύτερη και τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού (ΕΟΚ) 1925/84 και στην τρίτη και τέταρτη αιτιολογική σκέψη των κανονισμών (ΕΟΚ) 2222/85, 2077/86 και

29 — Απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 1965, Schwarze κατά Einfuhr- und Vorratsstelle für Futtermittel, (16/65, Slg. 1965, σ. 1151, συγκεκριμένα σ. 1167): απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1990, Delaere και λοιποί κατά Επιτροπής, σκέψη 16 (C-350/88, Συλλογή 1990, σ. 1-395).

30 — Πρβλ. την απόφαση 87/79/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 7ης Ιανουαρίου 1987 (ΕΕ L 45, σ. 28).

2160/87, τη νομική βάση των υπολογισμών της και τα στοιχεία εκείνα τα οποία είχε κρίνει ιδιαίτερα σημαντικά για τους υπολογισμούς της αυτούς. Συνεπώς καθίστανται σαφείς οι λόγοι της θεσπίσεως του μέτρου και δίδεται στο Δικαστήριο η δυνατότητα ασκήσεως του ελέγχου του. Από την άποψη αυτή δεν βλέπω τι θα μπορούσε να αποτελεί παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ.

52. Οι ανωτέρω σκέψεις ισχύουν κατ' αρχήν και για τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή έπρεπε κάθε φορά να αναφέρει το ύψος της υπερβάσεως του επιπέδου εγγυήσεως. Η αναφορά αυτή οποιαδήποτε δεν ήταν δύσκολο να γίνει και θα μπορούσε επομένως να απαιτηθεί από την Επιτροπή. Το στοιχείο πάντως αυτό δεν θα συνέβαλλε και πολύ, αν δεν επεξηγούνταν και οι υπόλοιποι υπολογισμοί, στην κατανόηση των αριθμητικών στοιχείων στα οποία κατέληξε η Επιτροπή. Ούτε από την άποψη αυτή συντρέχει παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ.

53. β) Η προσφεύγουσα βάλλει στη συνέχεια κατά του κειμένου της τρίτης αιτιολογικής σκέψης του κανονισμού 1925/84 και της τέταρτης αιτιολογικής σκέψης των κανονισμών 2222/85, 2077/86 και 2160/87, ισχυριζόμενη ότι τα στοιχεία για τις περιόδους εμπορίας στις οποίες σημειώθηκε υπέρβαση του επιπέδου εγγυήσεως είναι ελλιπή. Κατά την προσφεύγουσα, στους κανονισμούς για τις περιόδους εμπορίας 1984/1985 και 1985/1986³¹ αναφέρεται ότι η παραγωγή κατά την προηγούμενη περίοδο εμπορίας υπερέβη το επίπεδο εγγυήσεως. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, όμως του κανονισμού 989/84, στο οποίο επίσης παραπέμπουν οι ανωτέρω αιτιολογικές σκέψεις, κρίσιμος για την υπέρβαση είναι ο μέσος όρος της παραγωγής των τριών προηγούμενων περιόδων εμπορίας. Κατά συνέπεια,

31 — Κανονισμοί 1925/84, τρίτη αιτιολογική σκέψη, και 2222/85, τέταρτη αιτιολογική σκέψη.

η αιτιολογία στο σημείο αυτό είναι ασαφής και αντιφατική.

54. Κατά την προσφεύγουσα, στους κανονισμούς για τις περιόδους εμπορίας 1986/1987³² και 1987/1988³³ δεν υπάρχει μεν πλέον η αντίφαση αυτή, αλλά λείπει, όπως και στους προηγούμενους, η ρητή αναφορά στις περιόδους εμπορίας που έλαβε υπόψη η Επιτροπή.

55. Λόγω της αιτιάσεως αυτής αποφάσισα να συγκρίνω όλες τις — εξίσου δεσμευτικές — γλωσσικές αποδόσεις των επίδικων εν προκειμένω κανονισμών της Επιτροπής. Από τη σύγκριση αυτή προέκυψε ότι θα πρέπει να στηρίξουμε την εξέτασή μας σε κάπως διαφορετικά στοιχεία από ό,τι στηρίζονται οι αιτιάσεις αυτές. Η παράθεση του κειμένου των κανονισμών σε όλες τις γλώσσες θα αποδεικνυόταν υπερβολικά μακροσκελής. Με βάση το γαλλικό κείμενο, στο οποίο στηρίζεται η προσφεύγουσα, προκύπτει συνοπτικά η ακόλουθη εικόνα.

56. Στο γαλλικό κείμενο των κανονισμών για τις περιόδους εμπορίας 1984/1985 (τρίτη αιτιολογική σκέψη) και 1985/1986 (τέταρτη αιτιολογική σκέψη) κριτήριο για την υπέρβαση του επιπέδου εγγυήσεως είναι, πέρα από την αναφορά του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 989/84, η παραγωγή της προηγούμενης περιόδου εμπορίας [« (...) production communautaire au cours de la campagne 1983/1984 » και « 1984/1985 » αντίστοιχα]. Αντίστοιχα είναι και τα κείμενα στη γερμανική, δανική και ελληνική γλώσσα. Αντίθετα, στο αγγλικό και στο ολλανδικό κείμενο αναφέρεται ότι η παραγωγή « που υπολογίστηκε κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 989/84 υπερβαίνει το επίπεδο εγγυήσεως που προβλέπεται για την περίοδο εμπορίας » 1983/1984 και 1984/1985 αντίστοιχα. Είναι επομένως σαφές ότι για τον υπολογισμό της κρίσιμης παραγωγής λαμβάνεται

ως βάση μόνο το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 989/84. Δεν μπορεί να δημιουργηθεί η εντύπωση ότι η υπέρβαση προσδιορίστηκε μόνο βάσει του εκάστοτε αναφερόμενου έτους. Το ιταλικό κείμενο δεν είναι και τόσο σαφές, λόγω του τρόπου με τον οποίο είναι συνταγμένο, αλλά πάντως αρκετά σαφές για να μην μπορεί να θεωρηθεί ότι υπάρχει αντίφαση μεταξύ του κειμένου αυτού και του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 989/84³⁴.

57. Στους κανονισμούς για τις περιόδους εμπορίας 1986/1987 και 1987/1988 (η τέταρτη αιτιολογική σκέψη και στις δύο περιπτώσεις) το γαλλικό κείμενο³⁵ έχει πλέον την ίδια έννοια με τα προαναφερθέντα κείμενα στην αγγλική και ολλανδική γλώσσα, τα οποία παρέμειναν αμετάβλητα. Την ίδια έννοια έχουν και το ισπανικό και το πορτογαλικό κείμενο, παρεμφερή δε διατύπωση έχουν και τα κείμενα στη γερμανική και την ιταλική γλώσσα. Μόνο το δανικό και το ελληνικό κείμενο εξακολουθούν να έχουν τη διατύπωση κατά της οποίας βάλλει η προσφεύγουσα.

58. Συνεπώς, η διατύπωση κατά της οποίας βάλλει η προσφεύγουσα χρησιμοποιείται στο κείμενο και των τεσσάρων κρίσιμων εν προκειμένω κανονισμών της Επιτροπής σε δύο γλώσσες (δανικά και ελληνικά), για τις δύο δε πρώτες περιόδους εμπορίας και σε άλλες δύο γλώσσες (γερμανικά και γαλλικά). Πρέπει δε να αναγνωρισθεί υπέρ της προσφεύγουσας, χωρίς περιστροφές, ότι η διατύπωση αυτή δεν είναι σύμφωνη προς το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 989/84, το οποίο αναφέρεται αμέσως μετά και κατά το οποίο πρέπει να λαμβάνονται ως βάση οι τρεις περίοδοι εμπορίας που προηγούνται της κρίσιμης περιόδου εμπορίας και όχι μόνο η τελευταία περίοδος. Λόγω δε και της ανομοιογένειας των κειμένων στις διάφορες γλώσσες,

34 — « (...) la produzione della Comunità per la campagna (...), calcolata (...), supera il limite (...) » η υπογράμμιση δική μου.

35 — « (...) la production communautaire, calculée conformément (...) dépasse le seuil fixé pour la campagne 1985/1986 » και « 1986/1987 » αντίστοιχα.

32 — Κανονισμός 2077/86, τέταρτη αιτιολογική σκέψη.

33 — Κανονισμός 2160/87, τέταρτη αιτιολογική σκέψη.

δεν θα μπορούσε να γίνει λόγος για ιδιαίτερη ακρίβεια εκ μέρους της Επιτροπής εν προκειμένω.

59. Παρά ταύτα θα ήθελα να προτείνω στο Δικαστήριο να μη δεχτεί ότι συντρέχει παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ. Η αιτιολογία της νομικής πράξης πρέπει βέβαια να εκτίθεται « με σαφήνεια και χωρίς διαφορούμενα », αλλά είναι εύλογο, όπως και για την ερμηνεία των ίδιων των νομικών κανόνων, να απαιτείται από όσους προτίθενται να εφαρμόσουν το δίκαιο να καταβάλλουν ορισμένες προσπάθειες για την ερμηνεία και της αιτιολογίας, εφόσον η έννοια του κειμένου δεν είναι εκ πρώτης όψεως σαφής. Αν κατόπιν της ερμηνείας αυτής δεν υπάρχουν αντιφάσεις, δεν συντρέχει κατά τη γνώμη μου καμία παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ. Σχετικά νομίζω ότι δύο στοιχεία έχουν ιδιαίτερη σημασία εν προκειμένω.

60. Πρώτον, δεν νομίζω ότι το επίμαχο σημείο αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της αιτιολογίας, ότι δηλαδή η ρητή αναφορά των περιόδων εμπορίας θα αποτελούσε προϋπόθεση για την ύπαρξη προσήκουσας αιτιολογίας. Στην εκάστοτε αιτιολογική σκέψη του κανονισμού θα μπορούσε απλώς να αναφέρεται — όπως και συμβαίνει — ότι εφαρμόζεται ο κανονισμός 989/84 και ότι τούτο οδήγησε στη μεταβολή του ύψους της ενισχύσεως για τα συγκεκριμένα προϊόντα, για τα οποία διαπιστώθηκε υπέρβαση. Με την αναφορά αυτή ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι για τη χρησιμοποίηση ενός ουσιώδους στοιχείου του υπολογισμού, το οποίο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις. Έτσι επιβεβαιώνεται ότι η Επιτροπή δεν αγνόησε τον τόσο σημαντικό μηχανισμό της μειώσεως της ενισχύσεως. Οι περαιτέρω συνέπειες της εφαρμογής του κανονισμού 989/84 κινούνται, κατά τη διατύπωση της αποφάσεως Eridania³⁶, εντός του συστηματικού πλαισίου της συνολικής ρυθμίσεως στην οποία ανήκουν.

36 — Βλ. υποσημείωση 5.

Όπως εξάλλου προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, σε περίπτωση εσφαλμένων συμπληρωματικών ενδείξεων, η παράθεση των οποίων δεν απαιτείται άμεσα από το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ, πρέπει να εξετάζεται αν η αιτιολογία ανταποκρίνεται κατά τα λοιπά στις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο αυτό³⁷, πράγμα όμως που συμβαίνει εν προκειμένω στην περίπτωση των υπό κρίση κανονισμών.

61. Αυτή η τελευταία αρχή δεν μπορεί βέβαια να μεταφερθεί άμεσα στην προκειμένη υπόθεση, αφού η αναφορά της εκάστοτε προηγούμενης περιόδου εμπορίας φαίνεται να αναίρει την αναφορά της διατάξεως περί του τρόπου υπολογισμού. Επειδή όμως η πρώτη ένδειξη δεν είναι υποχρεωτική, υφίσταται ιεραρχική σχέση υπέρ της τελευταίας. Όπως φαίνεται από το γεγονός ότι η αιτιολογική σκέψη επαναλαμβάνεται σε όλους τους κανονισμούς, η Επιτροπή ήθελε οπωσδήποτε να εφαρμόσει ορθά τον κανονισμό 989/84. Κατά την ερμηνεία πρέπει επομένως να ληφθεί υπόψη η ανωτέρω ιεραρχική σχέση, η οποία συνηγορεί υπέρ της ερμηνείας της αιτιολογικής σκέψεως με βάση μόνο την αναφορά στην εν λόγω διάταξη. Η λύση αυτή ανταποκρίνεται και στην προαναφερθείσα νομολογιακή αρχή ότι η αιτιολογία πρέπει να εξετάζεται εντός του όλου πλαισίου στο οποίο εντάσσεται και σε συνάρτηση με τις σχετικές νομοθετικές διατάξεις.

62. Όπως ορθά παρατηρεί η Επιτροπή, από αυτό προκύπτει το γιατί αναφέρεται πάντοτε η προηγούμενη περίοδος εμπορίας. Ενόψει δηλαδή του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 989/84, είναι σαφές ότι πρόκειται για το έτος κατά το οποίο *διαπιστώθηκε* η υπέρβαση και ότι η διαφορετική διατύπωση

37 — Πρβλ. την απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 1987, Ισπανία κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψεις 48 επ., συγκεκριμένα σκέψη 51 (119/86, Συλλογή 1987, σ. 4121).

δεν είναι προφανώς παρά μια *αβλεψία του συντάκτη*.

63. Δεύτερον, για όλες τις περιόδους εμπορίας υπάρχουν τρία, για τις τελευταίες δύο περιόδους μάλιστα επτά κείμενα, τα οποία δεν ενέχουν την πλημμέλεια κατά της οποίας βάλλει η προσφεύγουσα. Μεταξύ των κειμένων αυτών καταλέγονται, για όλες τις περιόδους εμπορίας, το κείμενο στη γλώσσα της χώρας με τη μεγαλύτερη παραγωγή — της Ιταλίας — και, για τις δύο τελευταίες περιόδους, τα κείμενα στις γλώσσες των υπολοίπων χωρών παραγωγής εκτός του ελληνικού. Στις γλώσσες αυτές το κείμενο της αιτιολογικής σκέψεως ανταποκρίνεται πλήρως προς την αναφορά στον κανονισμό 989/84. Δεν υφίσταται ιδίως καμία αμφιβολία ότι η αναφορά της εκάστοτε προηγούμενης περιόδου εμπορίας αφορά το χρονικό σημείο της κρίσιμης διαπιστώσεως. Από την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου έχει συναχθεί ο κανόνας ότι, σε περίπτωση διαφορών μεταξύ των κειμένων στις διάφορες γλώσσες, η επιλογή του ενός ή του άλλου κειμένου πρέπει να βασίζεται σε συστηματικούς και τεολογικούς λόγους. Αυτό σημαίνει συγχρόνως ότι η ύπαρξη κειμένων που συμφωνούν με το γράμμα και το πνεύμα της όλης ρυθμίσεως αποτελεί ένα επιπλέον επιχείρημα υπέρ της ερμηνείας του κειμένου του κανονισμού σύμφωνα με το πνεύμα αυτό. Σύμφωνα με τις αρχές αυτές, η έννοια του εξεταζομένου εν προκειμένω κειμένου προκύπτει από το γράμμα των κειμένων με τη σωστή διατύπωση.

64. Εν πάση περιπτώσει, θεωρώ ότι η Επιτροπή έχει εφαρμόσει ορθά τον κανονισμό 989/84, όπως ισχυρίζεται. Η προσφεύγουσα δεν το αμφισβητεί, ισχυρίζεται απλώς ότι τούτο δεν προκύπτει σαφώς από τις προαναφερθείσες αιτιολογικές σκέψεις. Όπως όμως εξέθεσα ανωτέρω, η αιτίαση αυτή δεν είναι βάσιμη.

65. γ) Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι συντρέχει άλλη μία παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθόσον η τέταρτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2160/87 ενέχει πλάνη περί τα πράγματα, επειδή αναφέρεται ότι η Επιτροπή διαπίστωσε υπέρβαση του επιπέδου εγγυήσεως για όλα τα προϊόντα. Η διαπίστωση αυτή δεν ήταν ορθή για τις ολόκληρες αποφλοιωμένες ντομάτες, οπότε δεν μειώθηκε και η ενίσχυση. Η ορθότητα του ισχυρισμού αυτού δεν αμφισβητείται από την Επιτροπή και επομένως μπορούμε να θεωρήσουμε ότι ευσταθεί.

66. Η διαφορά μεταξύ της πλημμέλειας αυτής και της προηγούμενης είναι ότι το κείμενο δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι έχει αντιφατική διατύπωση κατά το κρίσιμο εν προκειμένω σημείο. Το ζήτημα είναι ότι το περιεχόμενο της ανακοινώσεως μιας λεπτομέρειας είναι εσφαλμένο. Κατά την προαναφερθείσα νομολογία³⁸, το κρίσιμο ζήτημα είναι αν το σφάλμα αυτό αφορά ένα ουσιώδες σημείο της αιτιολογίας ή αν αντίθετα το υπόλοιπο της αιτιολογίας ανταποκρίνεται στις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ.

67. Νομίζω ότι συμβαίνει το δεύτερο. Τα αριθμητικά στοιχεία στα οποία κατέληξε η Επιτροπή κατόπιν υπολογισμών κατά τον κανονισμό 989/84 για κάθε προϊόν αποτελούν την άμεση συνέπεια της εφαρμογής του κανονισμού αυτού. Επειδή επομένως κινούνται εντός του συστηματικού πλαισίου της εν γένει ρυθμίσεως στην οποία ανήκουν, δεν χρειάζονται να αναφερθούν. Το συμπέρασμα αυτό συμπίπτει με τις σκέψεις που εξέθεσα ανωτέρω για το ότι δεν θα ήταν σκόπιμο να απαιτείται η ανάλυση όλων των υπολογισμών στις αιτιολογικές σκέψεις.

38 — Βλ. προηγούμενη υποσημείωση.

68. Η αιτίαση περί ελλιπούς αιτιολογίας πρέπει να απορριφθεί και στο σημείο αυτό — και συνεπώς στο σύνολό της.

2. Επί του ισχυρισμού ότι οι κανονισμοί ενέχουν προφανή πλάνη περί την εκτίμηση και συνεπώς παραβιάζουν την απαγόρευση των διακρίσεων

69. Η αιτίαση αυτή βασίζεται στον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι τα στοιχεία που είχαν υποβάλει οι Ιταλοί και Έλληνες μεταποιητές ήταν υπερβολικά. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή δεν έπρεπε να βασιστεί στις δηλώσεις που διαβίβασαν τα οικεία κράτη μέλη σχετικά με τις μεταποιημένες ποσότητες και επομένως δεν έπρεπε να διαπιστώσει ότι συνέτρεχε υπέρβαση του επιπέδου εγγυήσεως.

70. Ο ισχυρισμός αυτός εξετάστηκε ήδη ενδελεχώς στην υπόθεση 87/89. Με την απόφαση που ανέφερα στην αρχή των προτάσεών μου το Δικαστήριο έκρινε ότι η στάση της Επιτροπής δεν ήταν παράνομη, αφού η Επιτροπή διέθετε μεμονωμένες μόνο και ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες σχετικά με τις απάτες. Από τους

ελέγχους που διεξήγαγε η ίδια η Επιτροπή δεν διαπιστώθηκε καμία τέτοια απάτη.

71. Στην προκειμένη διαδικασία δεν προέκυψε κανένα νέο στοιχείο που θα μπορούσε να ανατρέψει το ανωτέρω συμπέρασμα. Κατά συνέπεια, ούτε αυτή η αιτίαση μπορεί να γίνει δεκτή.

III — Συμπέρασμα από την εξέταση του πρώτου ερωτήματος

72. Όπως προκύπτει από τις σκέψεις που εξέθεσα ανωτέρω λεπτομερώς, δεν προέκυψε από την εξέταση του ερωτήματος αυτού κανένα στοιχείο που θα μπορούσε να επηρεάσει το κύρος του κανονισμού 989/84 του Συμβουλίου ή των κανονισμών της Επιτροπής 1925/84, 2222/85, 2077/86 και 2160/87.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

73. Κατόπιν της απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, δεν χρειάζεται να δοθεί απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

Γ — Πρόταση

74. Από την εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να επηρεάσει το κύρος του κανονισμού (ΕΟΚ) 989/84 του Συμβουλίου ή των κανονισμών της Επιτροπής (ΕΟΚ) 1925/84, 2222/85, 2077/86 και 2160/87.